

'Een gepassioneerde gek' noemt zanger en presentator Ernst Daniël Smid zichzelf. Een doorbijter is hij ook. Kort nadat zijn vrouw overleed hees hij zichzelf op het toneel voor de musical *Aspects of love*, en zijn agenda voor dit jaar loopt alweer vol. 'Ik moet wel.'

DOOR **ELKE JANSEN**

Ernst Daniël **Smid**

zingen is een beetje in je ziel laten kijken

ik moet nog een hoop aan haar ontdekken

>> De Barbier van Hilversum. De titel van het radio4-programma dat hij sinds 2010 presenteert past hem helemaal. 'Een barbier is een gezellige kapper die je de oren van het hoofd kletst met allerlei sappige verhaaltjes. Mijn verhaaltjes gaan over klassieke muziek.' Kletsen kan Ernst Daniël Smid inderdaad, en gezellig is hij ook. Gezeten in de lobby van een hotel in Bussum praat hij honderduit over zijn passies. Soms waan ik me in een college, gelardeerd met sappige uitdrukkingen en gezongen voorbeelden, dan weer vertelt hij open over zijn grote verlies, en zijn nieuwe uitdagingen als vader.

vaders en dochters

Je bent samen met dochter Coosje – een van je drie kinderen – bezig aan een voorstelling over vaders en dochters. Waarom? 'Toen mijn vrouw onlangs overleed voelde ik ineens heel duidelijk: potdorie, ik moet voor mijn kind gaan zorgen! Ik realiseerde me dat ik nog een hoop aan mijn dochter moet ontdekken. Als een man hoort dat hij een zoontje krijgt, heeft hij daar snel allerlei beelden bij: ik ga met hem voetballen, vissen, motorrijden... Het rare is, bij een meisje denk je dat niet. Dan overheerst vooral de vertedering. Bovendien: ik heb altijd gewerkt, was altijd weg, altijd bezig met die carrière. En dan mis je een hoop.'

'Ik heb een mooi boekje gekocht van Martin Bril, *Vaders en dochters*, ter inspiratie. Coosje en ik maken ons eigen document aan de hand van persoonlijke verhalen en mooie muziek. Er zullen klassieke stukken in zitten, maar ik ga geen opera-aria's brullen. We zoeken vooral ook kleine liedjes *out of our own area*, van Sting tot Shaffy. We nemen een klein orkest mee, en richten ons op zalen met een bezetting van maximaal vijf- à zeshonderd man, om de intimiteit te kunnen behouden. Het wordt vast heel bijzonder.'

opera versus musical

Wat doe je het allerliefst? 'Opera. Er is geen kunstvorm die zoveel disciplines verbindt: beeldende kunst, ontwerpen, choreografie, regie, licht, muziek, decor. Alle componisten die enigszins iets voorstellen, van Jacopo Peri tot nu, hebben dezelfde droom: een opera schrijven. Ik heb de gekste opera's gezongen. *Satyagraha* van Philip Glass, een eindeloze herhaling van minimalistische muziek waar je dol van wordt. En toch raak je in een soort trance die je gevoelig maakt voor de kracht van de muziek. Moderne muziek heb ik echt leren waarderen. *Doktor Faustus* van Konrad Boehmer: nog nooit van m'n leven in zo'n moeilijk stuk gestaan. Ook een prachtig stuk. Maar ook Verdi, Wagner, Mozart... Ja, opera is mijn allergrootste liefde.'

Gebruik je je stem anders als je bijvoorbeeld musical zingt? 'Nou, verschillende genres vereisen natuurlijk wel verschillende manieren van zingen. Ik kan in musical wel als een bezetene tekeergaan, met volledig stemgebruik en ondersteuning, maar dan wordt het een parodie. Als je stem wordt versterkt, hoef je er fysiek niet alles onder te zetten. Je zingt dichterbij je eigen masker, zoals dat heet, met minder projectie. De microfoontjes nemen die projectie in feite over. En dankzij de microfoontjes kun je ook meer breekbaarheid in je geluid opzoeken, bijvoorbeeld door te markeren.' *Markeren?* 'Dat is een techniek die eigenlijk bedoeld is om je stem te sparen. Je gebruikt maar de helft of een kwart van je normale stemvolume, of je zingt de hoge noten een octaaf lager. Veel operazangers gebruiken de techniek tijdens repetities, om grote zware tonen te ontwijken.'

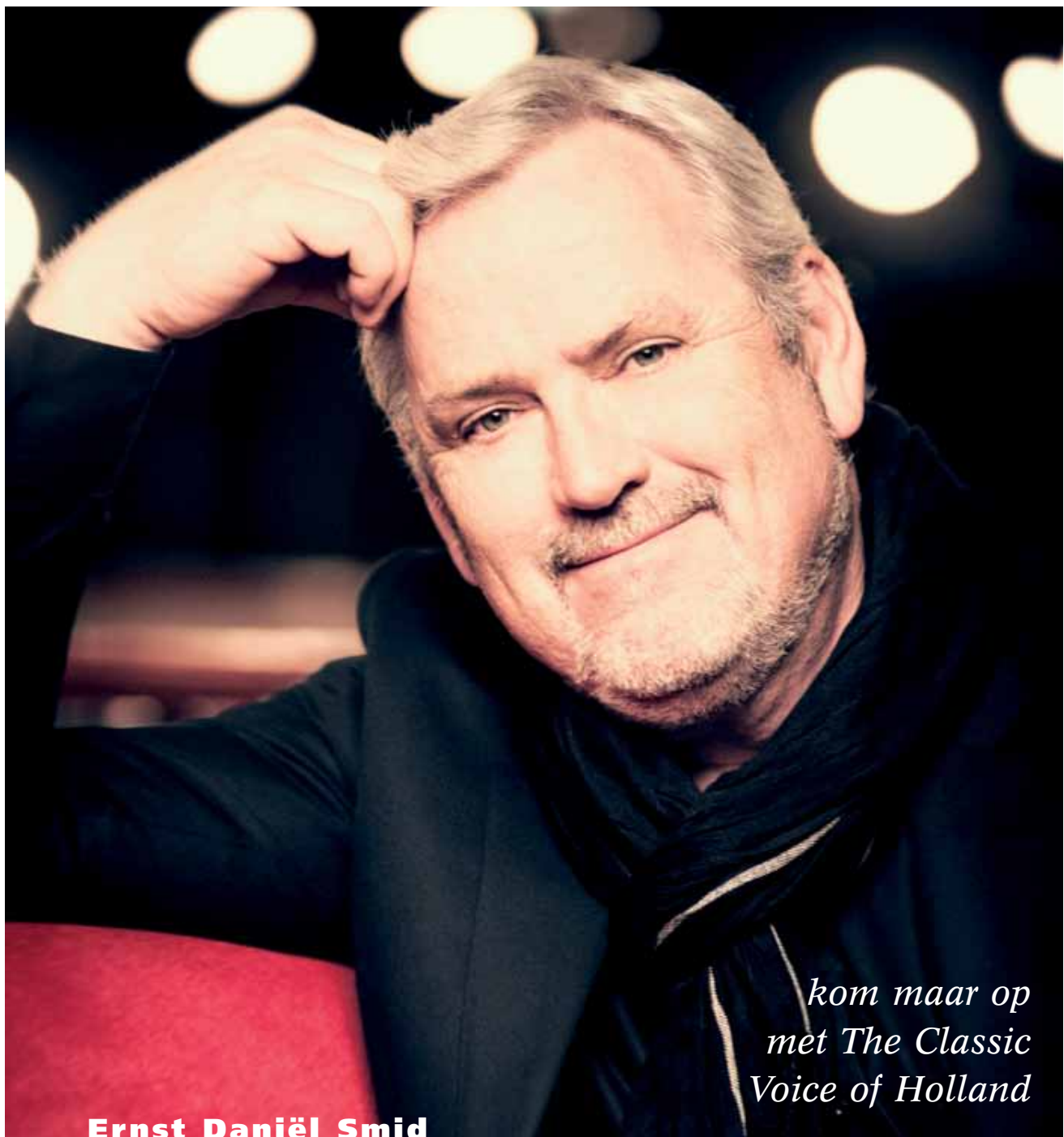
de veiligste techniek

Doe je aan belting, die populaire musical- en poptechniek om hard te kunnen zingen? 'Nee. Dat vind ik zo verschrikkelijk lelijk. Belten is een behoorlijk tegennatuurlijke beweging, er zijn er maar weinig zangers die het beheersen. Als je in een donker steegje loopt en iemand doet "boe" dan schrik je je de kolere. Uit automatisme geef je een enorme gil, gesteund door het gebied net boven je schaaamstreek. Dat is een beltgil. Maar als ik jou vraag om datzelfde gevoel en geluid kunstmatig op te roepen, dan gaat dat niet. Normaal gesproken, als je tijdens het zingen in de passaggio komt, dus het overgangsgebied naar je hoge register, dan zakt je huid langzaam in, om je keelkop te beschermen. Bij belting probeer je die overgangen juist niet meer af te dekken, dan is dat gebied dus helemaal open en onbeschermd.'

Zoek je überhaupt een musicalgeluid? 'Nee, ik zing gewoon met mijn eigen klassiek geschoolde stem. Voor mij is de klassieke techniek gewoon de veiligste techniek, met een goeie ademsteun. Je adem is net een strijkstok: zoals de boog over de snaren gaat, zo gaat je adem langs de stembanden. Het is de lucht die je moet aansturen, probeer nooit die stembanden zelf aan te sturen, want dan ga je drukken. Ik zeg: altijd zing op je rente, nooit op je kapitaal. Het is zo'n fijne mechaniek, voor je het weet heb je een beschadiging. Een ander belangrijk aspect van zingen is dat je genoeg rust neemt. Je kunt Usain Bolt niet vragen om twintig keer per dag een finale honderd meter te lopen. Dat gaat niet.'

tv-programma's

Wat vind je van The Voice of Holland? 'Op zich een prachtig programma.' *Zou je jurylid willen zijn?* 'Ja, maar dan wel in de klassieke versie. Dat heeft John de Mol ook al tegen

*kom maar op
met The Classic
Voice of Holland*

Ernst Daniël Smid

- geboren op 6 mei 1953 in Enschede
- 1975-1978 zangstudie Conservatorium Amsterdam, bij Erna Spoorenberg
- vanaf 1978 grote operarollen, onder meer bij operagezelschappen in Mannheim, Wuppertal, Belfast, Carnegie Hall, en bij De Nederlandse Opera
- vanaf 1990 doorbraak bij grote publiek, musicalproducties als *Les Misérables* (Joop van den Ende)
- 1992 eerste solo-cd, bekroond met Zilveren Harp
- 1997-nu presentator van tv-programma's *Una Voce Particolare* (tot 1,2 miljoen kijkers), *Kaaskoppen & Waterlanders*, *Wonderlijke Wegen*, *God in de Lage Landen*
- sinds 2001 presentator radio4-programma Ernst Daniël
- 2008-nu *De drie Baritons* met Marco Bakker en Henk Poort
- 2008 eerste Nederlandse ambassadeur van Hear the World
- 9 mei 2008 geridderd in de Orde van Oranje Nassau bij 30-jarig jubileum
- sinds 2010 presentator radio4-programma *De Barbier van Hilversum*
- oktober 2012-nu hoofdrol George in musical *Aspects of Love* van Andrew Lloyd Webber

me gezegd, "Als er een Classic Voice of Holland komt, dan ga jij in die stoel!" Dat lijkt me echt te gek. Ik vind de blinde auditie erg interessant. Bij popmuziek willen we allemaal een lekker blond ding met een mooi décolleté. Maar bij de opera gaat het in de eerste plaats toch puur om de vocale kwaliteiten. Hoewel het daar ook kan doorslaan: dan zie je iemand met zwaar obesitas een aan tuberculose stervende Violetta spelen, of een vijftigjarige die nog zo nodig de vijftienjarige Madam Butterfly moet zingen... Daar zit een grote mate van ongeloofwaardigheid in.

En wat vond je van Maestro, een dirigenten-afvalrace met bekende Nederlanders? 'In het begin heb ik me kapot geërgerd omdat het er alleen maar om ging wie van de kandidaten het gekste deed. Niemand was daadwerkelijk geïnteresseerd in wat dirigeren inhoudt, leiding geven, een partituur overzien, écht muziek maken... Waarom willen wij zien hoe iemand iets doet wat 'ie niet kan? Dat moet je je toch afvragen. Er is natuurlijk de charme van overwinning, grenzen verleggen. Iemand als Lenette van Dongen deed dat ook echt. Maar ik had meer van >>

agenda

- de musical *Aspects of Love* van Andrew Lloyd Webber is tot eind april te zien in verschillende theaters in Nederland www.musicals.nl/aspects-of-love
- radioprogramma *De Barbier van Hilversum*: zaterdags van 11.00u-13.00u op Radio 4
- radioprogramma *Ernst Daniël*: zondags van 18.00u-19.30u op Radio 4
- van 10 t/m 17 augustus 2013 geeft Ernst Daniël Smid een exclusieve zangcursus in Frankrijk, voor getalenteerde solisten www.canteperdric.nl
- de theatershow van Ernst Daniël Smid en zijn dochter Coosje Smid is vanaf september 2013 te zien in verschillende Nederlandse theaters

MEER INFORMATIE OP WWW.ERNSTDANIELSMID.NL

>> het proces willen zien, de coaching, orkestrepetities, dingen die fout gaan. In principe vind ik de opzet van het programma leuk, maar er valt nog een hoop te winnen?

zingen is meer

Je hebt als zanger met ontzettend veel koren samengewerkt. Wat is jouw indruk van zingend Nederland? ‘Vooropgesteld: ik ben dol op amateur(koor)zang. Ik ben ermee opgegroeid, mijn halve familie zat op een koor, en ik vind het heerlijk dat zoveel mensen graag zingen. Maar... Ik vind wel dat er binnen de korenwereld nog een heleboel moet gebeuren. Want eerlijk gezegd is het niveau af en toe om te huilen.’ *Waar valt volgens jou winst te behalen?* ‘Vooral in de opleiding van de dirigenten. Dirigenten geven vaak te makkelijk toe aan de wil van een koor. Neem een stuk dat ik vaak hoor, *Landerkennung* van Grieg voor mannenkoor. De begeleider speelt de inleiding, de dirigent slaat even af, geeft daarna het koor aan en, verdorie het zal weer niet waar zijn, het tempo

mensen komen niet voor dát drama

is anders. Ik vraag me wel eens af in hoeverre dirigenten echt met hun zangers bezig zijn. Leer je mensen om te steunen in lange tonen, leer ze overzicht te krijgen op het stuk, leer ze waar ze moeten ademen! Ik heb een keer een clinic met een koor gedaan. Je wilt niet weten wat voor een verschil, na twee uur werken. Een compleet ander koor.’

‘Je moet resources aanspreken bij mensen. Laatst kwam ik bij een koor dat de musicalhit ‘I dreamed a dream’ zong. Naderhand vroeg ik aan ze: “Gaan jullie soms naar een begrafenis?” Vaak denk ik: ga eerst maar eens een keer samen naar de kroeg, drink een biertje en praat met elkaar over wat zingen voor jullie betekent. Zingen is, afgezien van de natuur talenten, voor een groot deel een psychologisch vak. Je hoort bij mensen vaak veel blokkades, en die zitten vooral in hun hoofd. De klankkleur van je stem is verraderlijk, die geeft namelijk informatie over jouw karakter. En hóé zingt iemand, wat doet z’n gezicht, z’n lijf? Zingen is een beetje in je ziel laten kijken. Het

lied *Liefde van Later*, “Als liefde zoveel jaar kan duren, dan moet het echte liefde zijn...” Probeer daar maar eens doorheen te komen, als je het echt voelt en meent, zonder onderweg kapot te gaan. Dat lukt maar weinig mensen.’

we zullen doorgaan

Waar haal je de kracht vandaan om na zo’n groot verlies door te gaan? ‘Wat moet ik anders? Ik heb drie kinderen. Als ik thuis zit en niks doe dan word ik stapelgek. Ik moet wel! *Werkt verdriet ook niet als een blokkade voor je stem?* ‘Verdriet verstikt inderdaad. Ik sta nu in *Aspects of love* tegenover iemand die toevallig ook Rose heet, en moet af en toe erg focussen om niet met mijn gedachten af te dwalen naar mijn eigen ellende. Mensen komen voor het stuk, en niet voor dát drama.’

Heb je iets aan de vele steunbetuigingen? ‘Zeker, super lief. Van mensen die hetzelfde hebben meegemaakt, of je gewoon een hart onder de riem willen steken. Ik heb wel zeshonderd kaarten gekregen met ‘woorden schieten tekort’. Weet je, ze bedoelen het allemaal zo verschrikkelijk lief, ik ga daar geen oordeel over geven. Maar ik heb er wel van geleerd dat, als een vriend van mij zoiets zou overkomen, ik zo’n soort tekst niet stuur.’ *Welke tekst dan wel?* ‘Weet ik niet. Je bent in mijn hart, zoiets. Laatst heb ik een collega van me, die ook zijn vrouw verloor, een kaartje gestuurd met maar drie letters erop: k-u-t.’

ongewoon gewoon

Wat is jouw image, denk je? ‘Geen idee. Onlangs zei iemand tegen me: “Mensen zien je als een van ons. Je zit niet op een ros.” Met andere woorden: geen onbenaderbare man, maar een gewone jongen.’ *Vind je dat leuk om te horen, of zit je toch liever op een ros?* ‘Nou nee, een ros is niks voor mij. Onbereikbare, moeilijke artiesten met diva-neigingen, daar houd ik niet van.’ *Maar een gewone jongen is ook maar een gewone jongen.* ‘Ja, da’s ook niks. Maar ik ben ook niet gewoon, ik heb een apart vak: ik zing, presenteer, schrijf verhalen, doe radio, televisie. Ik loop soms achter dingen aan die niks opleveren of niet werken, maar als ik er in geloof dan ga ik ervoor. Als ik mezelf samenvat, zou ik zeggen: een gepassioneerde gek.’